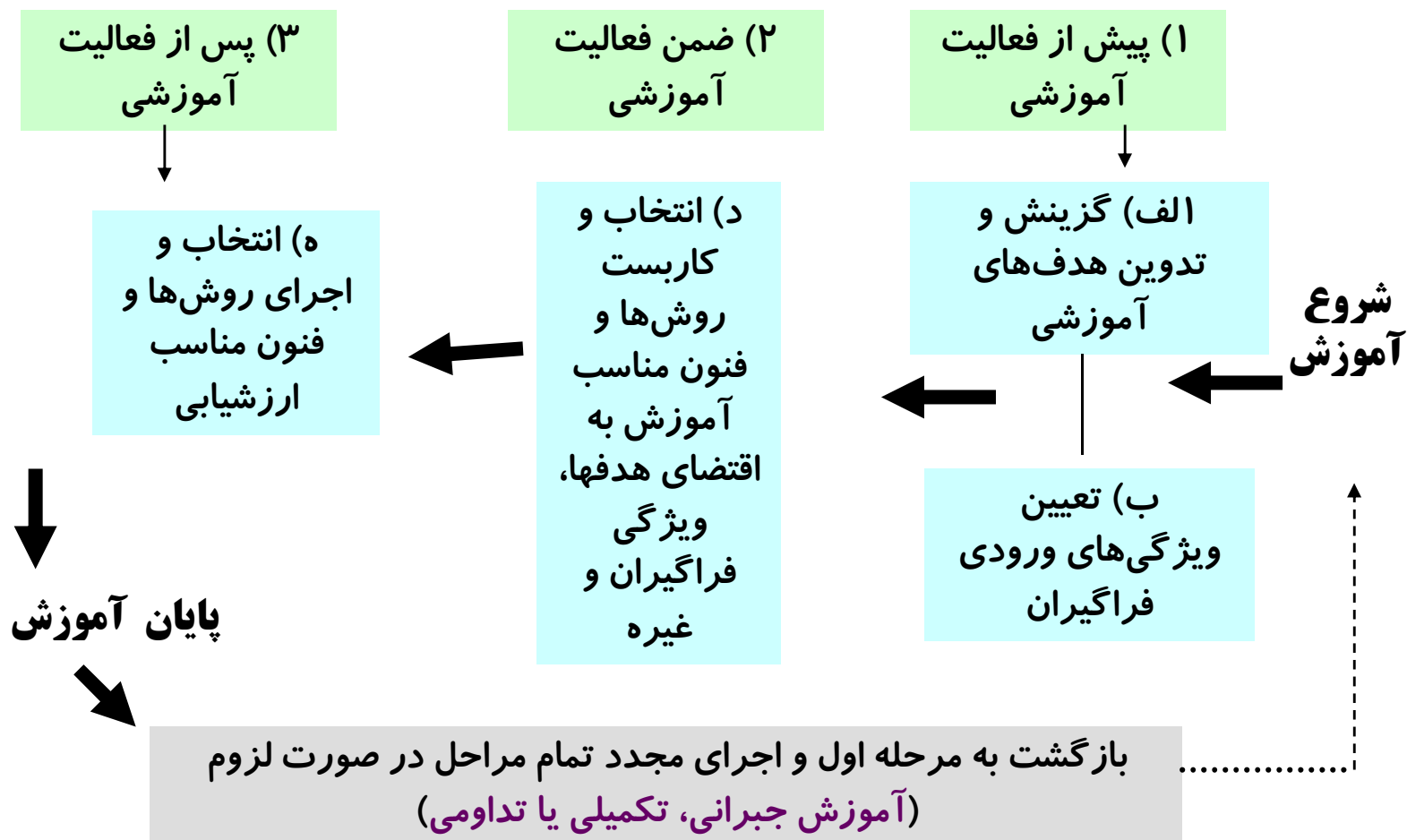

راهنمای تدوین طرح درس

دکتر عزیز کامران

عضو هیات علمی مرکز مطالعات و توسعه آموزش
پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

الگوی عمومی آموزش (گیج و برلایندر، ۱۹۹۲)

مهارت‌های پیش از تدریس

- طراحی آموزشی و تعیین اهداف آموزشی
- چگونگی تحلیل آموزشی
- تحلیل محتوا روش وسیله

طرح دوره course plan طرح درس lesson plan

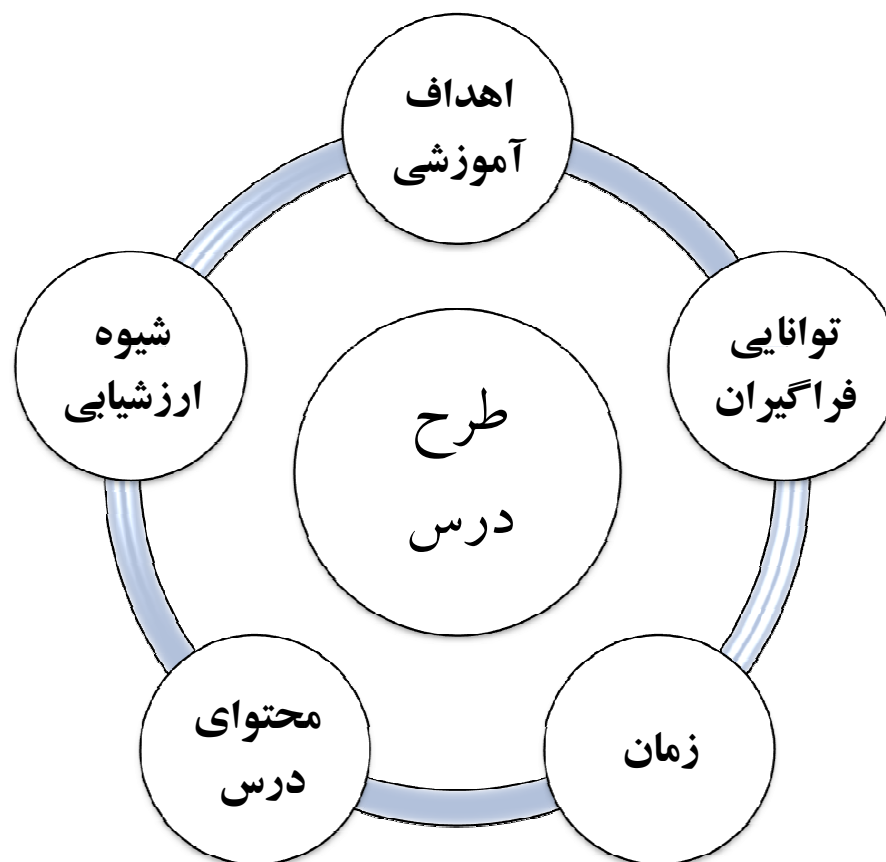
طرح درس دوره یا ترمی: طرح درس دوره، توصیف کتبی فرآیند طرح ریزی برنامه درسی برای یک ترم یا یک دوره آموزشی است.

طرح درس روزانه: طرح درس روزانه به خط مشی آموزشی اطلاق می شود که توسط مدرس برای یک جلسه تدوین می شود.

برای بهبود تجربه های یادگیری چگونه طرح درس را طراحی
کنیم؟

ضرورت نوشتن طرح درس چیست؟

طرح درس

مزایای طرح درس روزانه برای استاد:

- ✓ برنامه ریزی برای اداره کلاس های درسی اصولاً تمرین خوبی است و نشانه مهارت استاد است.
- ✓ طرح درس روزانه سبب می شود که استاد فعالیت های ضروری آموزش را به ترتیب و در مراحل و زمان های مشخص و به شیوه ای منطقی پیش ببرد و نتایج حاصل از آن را در مراحل بعدی آموزش مورد استفاده قرار دهد.
- ✓ در طول برنامه های آموزشی، گاهی وقت و تلاش زیادی به دلیل تکراری بودن مطالب و فعالیتها به هدر می رود و یا حذف عمدی یا غیر عمدی بعضی مطالب ضروری به دلیل کمبود وقت رخ می دهد و در نهایت به جریان آموزش آسیب می رسد. مهمترین کارکرد طراحی آموزشی آن است که از تکرار مطالب بیهوده و حذف موارد ضروری جلوگیری می کند.
- ✓ در جریان تدوین طرح درس استاد فرصت خواهد داشت تا مشکلات احتمالی تدریس را پیش بینی کند.
- ✓ طرح درس به استاد کمک می کند تا پیش بینی های لازم را برای تهیه و سایل آموزشی و رسانه ها به عمل آورد.

مزایای طرح درس برای دانشجو:

- ✓ فراگیران را به یاد گیرندگانی خود کفا تبدیل می کند.
- ✓ دانشجویان در فرآیند یاددهی و یادگیری شریک می شوند.
- ✓ انتظارات و تکالیفی که از دانشجویان می رود در آن به خوبی مشخص شده است.
- ✓ می توانند برای رسیدن به اهداف مشخص شده از ابتدای دوره برنامه ریزی نمایند.

مولفه های طرح درس

- مولفه های مهمی که در تدریس یک واحد درسی (برنامه آموزشی) باید مورد توجه قرار گیرد عبارتند از :

1. عنوان درس

2. زمان لازم برای اجرای درس (تعداد واحد درسی)

3. هدف کلی و هدف های عملکردی

4. اجزای تشکیل دهنده درس و توالی آنها

5. نحوه اجرای درس

6. تکالیف درسی و چگونگی تحلیل آنها

7. شیوه ارزیابی آموخته ها

مواردی که در طرح درس بایستی رعایت نمود:

- ✓ انتخاب روش های تدریس
- ✓ انتخاب رسانه ها و وسایل آموزشی
- ✓ فعالیتهای تکمیلی
(تعیین تکلیف، خلاصه و دوره کردن)
- ✓ ارزشیابی تکوینی
- ✓ ارزشیابی پایانی و پیش بینی مشکلات

- ✓ تعیین موضوع
- ✓ تعیین محتوی
- ✓ عناوین درس
- ✓ اهداف کلی
- ✓ اهداف رفتاری
- ✓ تعیین رفتار ورودی

(معلومات، مهارت ها و پیش دانسته ها)

گام های تدوین طرح دوره

گام اول-محاسبه و تنظیم تعداد هفته ها ،روزها و ساعت هایی که برای تدریس درس مورد نظر پیش بینی شده است.

گام دوم-تقسیم محتوای درس یا عناوین مورد تدریس نه بر حسب کمیت بلکه بر حسب اهمیت و کیفیت مطلب و تحقق اهداف آموزشی بر کل ساعات و جلسات

گام های تدوین طرح دوره-ادامه

- گام سوم: مشخص نمودن هدف کلی هر جلسه با توجه به عنوان درس.
- گام چهارم: پیش بینی فعالیها، نحوه ارائه، منابع، امکانات و وسایل و نحوه ارزشیابی

مراحل یک طراحی آموزشی:

• تعیین اهداف آموزشی

- تحلیل آموزشی
- انتخاب و سازماندهی محتوای آموزشی
- تعیین الگوهای آموزش و تدریس
- انتخاب روش ها و تکنیک های آموزشی

هدف های آموزشی

آنچه **حین آموزش** انجام می شود و **بعد از آموزش** حاصل
می شود همه ناشی از هدف است

هدف ها **تعیین کننده تمام جزئیات برنامه های آموزشی** است

اصول تدوین اهداف آموزشی

- رعایت تناسب اهداف با شرایط و امکانات جامعه و نیازهای آن
- هماهنگی اهداف با شرایط و امکانات فراگیر و نیازهای او
- واضح و صریح بودن اهداف
- قابلیت اجرا
- هماهنگی بین اهداف نوشته شده
- طبقه بندی اهداف در سه گروه شناختی، عاطفی و روانی حرکتی با توجه به حیطه های یادگیری

انواع هدف های آموزشی:

۱- هدف های کلی General goals

فعالیت هایی که اساتید و فراگیران برای رسیدن به نتایج یادگیری انجام می دهند.
نتایج یادگیری: تغییراتی که پس از هر مرحله آموزش در حیطه های شناختی، مهارتی و نگرشی ایجاد میشوند.

- ۱- با افعال و عبارات کلی غیر رفتاری (فهمیدن - درک کردن - دانستن - آشنا شدن و ...)
- ۲- تحقق آن در مدت زمان نسبتاً طولانی
- ۳- در بردارنده یا انجام فعالیت ها و تجارب متعدد برای دانشجویان جهت رسیدن به هدف کلی
- ۴- در بردارنده یک نتیجه یادگیری

مثال: هدف های کلی: فراگیر در پایان دوره آموزشی با بیماریهای شایع داخلی آشنا شود.

۲- هدف رفتاری

اهداف رفتاری، رفتارهای ویژه ای هستند که فراگیران باید از خود بروز دهند تا مشخص شود یادگیری رخ داده است.

هدف رفتاری خوب دارای سه ویژگی زیر است:

- **رفتار**، مهارت یا دانشی است که فراگیر باید کسب کند، یا عمل و مهارتی است که قادر به انجام آن باشد.
- **شرایط** مشخص می کند که رفتار مورد نظر در چه موقعیتی انجام می شود یا انجام خواهد شد.
- **معیار** عبارت است از حداقل میزان قابل قبول بروز رفتار مورد نظر. در یک هدف رفتاری می توان محورهای زیر را مدنظر قرار داد:
 - تعیین محدوده زمانی برای انجام رفتار
 - تعیین محدوده تعداد پاسخ های درست
 - درصد یا نسبت مربوط به رفتار
 - ویژگی های رفتار یا عملکرد مورد نظر

مثال: دستیار سال چهارم زنان در حضور استاد سه مورد زایمان دیستوسی شاخه

شرایط معیار

را با ۹۰٪ صحت انجام دهد

معیار رفتار

مثال: فراگیر قادر باشد در پایان دوره آموزشی فرآیند CPR و یک نفره را با حداکثر ۵٪ خطا روی مولاژ

معیار شرایط

اجرا نماید

رفتار

مزیت تدوین اهداف رفتاری:

- ۱- انتخاب و بکارگیری روش تدریس - محتوی آموزشی - وسایل و ابزارهای آموزشی، روش ارزشیابی مناسب مختص اساتید.
- ۲- مشخص شدن انتظارات دقیق برای فراگیر
- ۳- قابلیت اندازه گیری هدف های رفتاری
- ۴- ایجاد زبان مشترک بین دانشجو، اساتید و مسئولین
- ۵- در اختیار داشتن مستندات لازم در صورت تحقق اهداف

رفتارهای عینی قابل اندازه گیری که یادگیرنده در طی دوره آموزش کسب کرده است .

تحلیل کردن	■
پیش بینی کردن	■
تعیین کردن	■
توضیح دادن	■
مجزا کردن	■
استنباط کردن	■
تقسیم کردن	■
صحبت کردن	
فهرست کردن	
انتخاب کردن	
بنویسد	
محاسبه کردن	
آزمایش کردن	
کشیدن	

.....

طبقه بندی اهداف آموزشی

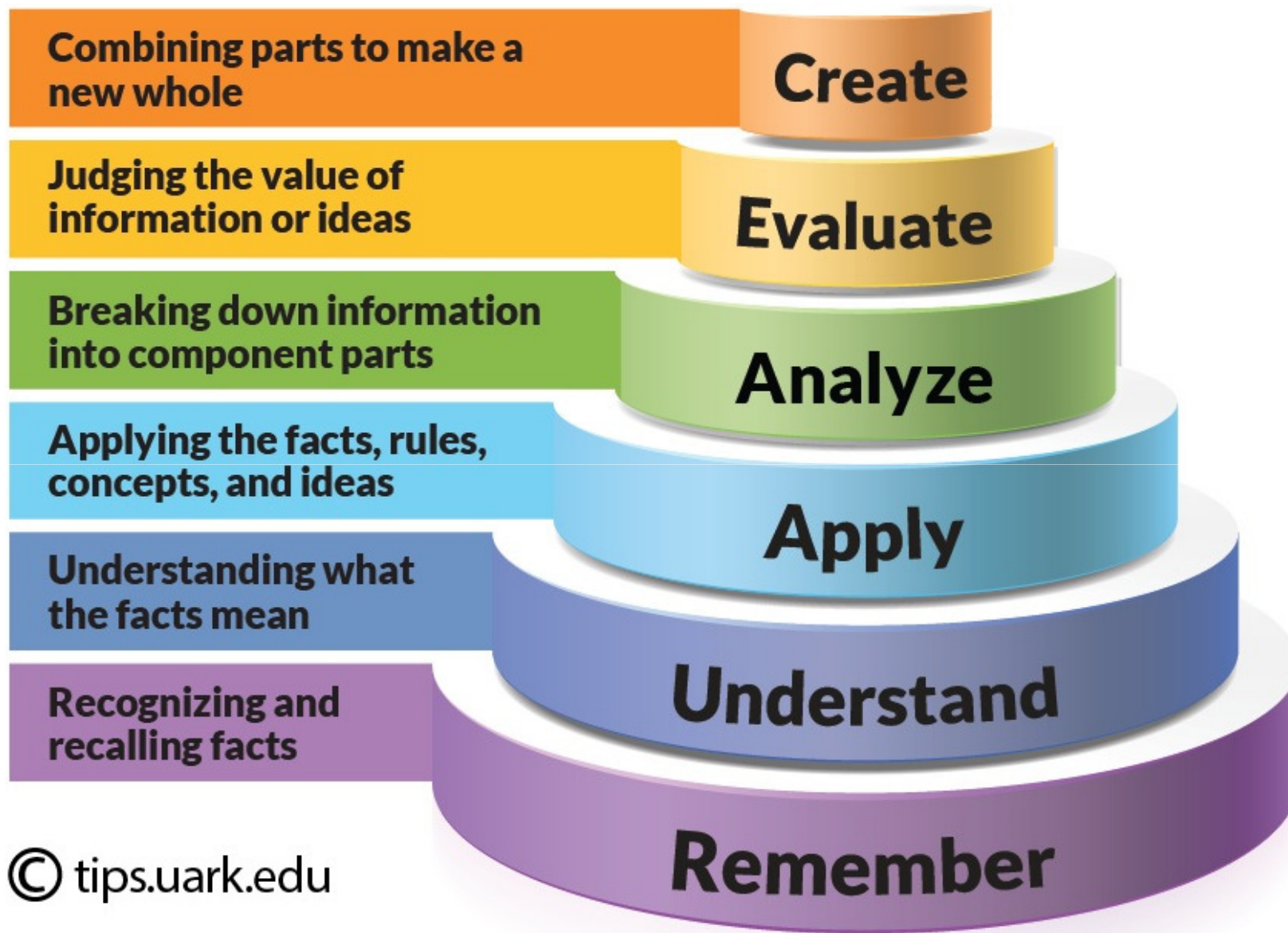
بلوم (۱۹۵۶)

گانیه (۱۹۷۷)

مریل (۱۹۸۱)

انواع حیطه های یادگیری

- **حیطه شناختی (Cognitive):** شامل اهدافی می شود که محتوای مربوط به آنها جنبه نظری داشته و یادگیری آنها مستلزم فعالیت های ذهنی و عقلانی است. مثال: فراگیر بتواند مراحل برنامه ریزی آموزشی را توضیح دهد.
- **حیطه عاطفی (Affective):** مربوط به اهدافی می شود که محتوای مربوط به آنها جنبه ایجاد و یا تغییر نگرش، طرز فکر و ارزش ها را دارد. مثال: فراگیر بتواند در مباحث علمی از لزوم برنامه ریزی آموزشی در برنامه های آموزشی دفاع کند.
- **حیطه روانی حرکتی (Psychomotor):** محتوای مربوط به اهداف این حیطه، اختصاص به آموزش مهارت ها دارد. مثال: فراگیر بتواند برای یک موضوع مشخص سلامت، برنامه ریزی آموزشی انجام دهد.

طبقه بندی اهداف آموزشی Bloom

Remembering

The learner is able to recall, restate and remember learned information

Understanding

Student grasps meaning of information
by interpreting and translating
what has been learned

یادآوری

- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی سه شیوه اصلی درمان بیماران مبتلا به سرطان را نام ببرد.
- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی سه مورد از اقدامات پرستاری قبل از ترانسفوزیون خون را بیان کند.

فهمیدن

- فراگیر باید قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، فیزیوپاتولوژی بیماریهای عروق کرونر را با ۹۵٪ صحت توضیح دهد.
- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره فیزیوپاتولوژی اصطلاحات مربوط به واحد سرطان (نظیر متاپلازی و دیسپلازی) را به درستی از یکدیگر تفکیک نماید.

Applying

Student makes use of information in a context different from the one in which it was learned

- Implementing
- Carrying out

- Using
- Executing

Can students use the information in another familiar situation?

Analyzing

Student breaks learned information into its parts to best understand that information

بکار گرفتن

- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، نتایج آزمایش CBC را در بالین بیمار با ۱۰٪ خطا تفسیر نماید.
- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی نوع اختلال اسید و باز را بر اساس نتایج آزمایش ABG و وضعیت بالینی بیمار با صحت کامل تشخیص دهد.

۴- تجزیه و تحلیل Analysis

- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی نتایج حاصل از یک نمودار آماری را با ۹۰٪ صحت تفسیر نماید.
- فراگیر قادر باشد پروتکل درمانی آرتیمی های قلبی را با ۹۰٪ صحت تفسیر نماید.
- فراگیر قادر باشد بر اساس شواهد کلینیکی و پاراکلینیکی، دستورات دارویی صحیح را در پرونده بیمار ثبت نماید.

Evaluating

Student makes decisions based on in-depth reflection, criticism and assessment

Creating

Student creates new ideas and information using what previously has been learned

خلق نمودن

- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، یک مقاله در رابطه با آموزش به بیماران مبتلا به صرع بنویسد.
- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، طرح مراقبت از خود بیمار دیابتیک را براساس مطالب آموخته شده به درستی تدوین نماید.

ارزشیابی

- فراگیر قادر باشد پس از پایان دوره آموزشی، شیوه های درمان دارویی بیماری سل ریوی را براساس رفرانس های معتبر پزشکی با هم مقایسه نماید و بهترین درمان را برای بیمار خود تجویز نماید.
- فراگیر قادر باشد تئوری اورم Orem را با تئوری روی Roy مقایسه نماید.

نمونه افعال رفتاری در حیطه شناختی

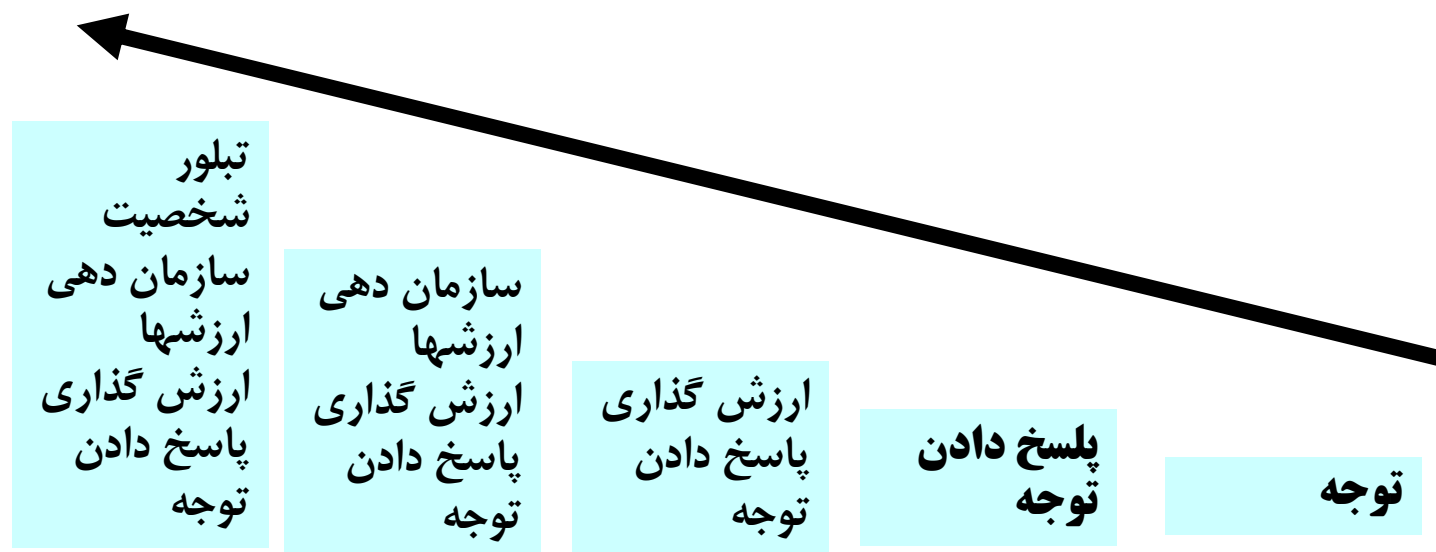
- ۱- یادآوری (تعریف کردن ، بیان کردن ، نوشتن)
- ۲- فهمیدن (شرح دادن ، اشاره کردن ، نام بردن ، فرموله کردن ، طبقه بندی کردن)
- ۳- کاربرد (برگزیدن ، پیدا کردن ، نشان دادن ، محاسبه کردن ، استفاده کردن)
- ۴- تحلیل (تحلیل کردن ، نتیجه گیری کردن ، مقایسه کردن)
- ۵- ارزشیابی (قضاوت کردن ، ارزشیابی کردن ، حمایت کردن ، دفاع کردن ، حمله کردن ، برگزیدن ، اجتناب کردن)
- ۶- ایجاد یا خلق کردن (نوشتن ، خلاصه کردن ، استدلال کردن ، بحث کردن ، تعمیم دادن)

طبقه بندی اهداف آموزشی Bloom

حیطه عاطفی:

- ۱- دریافت ۲- پاسخ ۳- ارج نهادن ۴- سازماندهی ارزشها
- ۵- وجدانی کردن ارزشها

طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی، حوزه عاطفی

حیطه عاطفی از دیدگاه بلوم

- ۱- دریافت و توجه: تمایل برای توجه به یک پدیده، محرک یا موضوعات خاص. میل به شنیدن دیدن. فراگیر از حالت غیر فعال بیرون می آید. جلب و حفظ و هدایت توجه فراگیر نسبت به آموزش. افعالی مانند گوش می دهد، می پرسد، توصیف می کند، اشاره می کند، قرار می دهد، در این سطح به کار می روند.
- (جذب، حفظ و هدایت توجه نسبت به عامل و محرک - آگاهی یا درک پدیده - توجه خاص به شیء یا پدیده)

- مثال: فراگیر در تمام مراحل مختلف تدریس با حرکات سر و برقراری ارتباط چشمی نسبت به موضوع آنمی فقر آهن توجه نشان دهد.

حیطه عاطفی از دیدگاه بلوم

۲- پاسخ: مشارکت فعالانه مخاطب و نشان دادن واکنش او نسبت به موضوع مورد نظر. از پیروی و متقاعد شدن شروع تا اقدام داوطلبانه و پاسخ همراه رضایت پیش می رود. افعالی مانند جواب می دهد، کمک می کند، اجرا می کند، تمرین می کند، مطالعه می کند، می گوید، می نویسد، در این سطح است.

(مطالعه موارد تعیین شده - مطالعه بیش از حد تعیین شده - مطالعه برای کسب لذت - ادامه و استمرار فعالیتها، صرفا برای کسب رضایت شخصی)

- مثال: فراگیر در مراحل مختلف تدریس بررسی سیستم قلب و عروق در بحث های گروهی فعالانه شرکت می کند.

حیطه عاطفی از دیدگاه بلوم

• (۳) ارزش گذاری:

ابراز عقیده یا باور (belief) یا نگرش (attitude) به یک چیز.

- پذیرش یک ارزش: ارزش دهی به یک پدیده، رفتار یا شیء
- پذیرش اهمیت عادت های خوب مربوط به تندرستی
- ترجیح دادن یک ارزش: پذیرش، وابستگی، پیگیری یک ارزش
- تعهد: درجه بالایی از اطمینان و تلاش برای متقاعد ساختن دیگران نسبت به باور خود
- وفاداری به یک موقعیت، فرد یا گروه

(قبول یک ارزش - احساس مسئولیت درقبال یک ارزش - رفتار به نحوی که قبول ارزش در ورای آن قابل درک باشد)

- فراگیر قبل از هر تماس با بیمار دچار ضعف سیستم ایمنی بدن، دستهایش را با تکنیک صحیح می شوید.
- فراگیر سایر همکاران را به رعایت اصول ایمنی قبل و بعد از تماس با بیمار مبتلا به ایدز AIDS تشویق و ترغیب می کند.

حیطه عاطفی از دیدگاه بلوم

۴- سازماندهی ارزشها: جمع بین ارزش های مختلف و ساختن یک نظام ارزشی. افعالی چون تعمیم می دهد، ارتباط می دهد، تکمیل می کند، ادغام می کند، سازمان می دهد در این سطح است.

(تلفیق ارزشهای مختلف از طریق درک و سازماندهی آنها - حل و رفع تناقضات موجود بین ارزشهای مختلف - ایجاد یک مجموعه ارزشی واحد و منسجم)

- مثال: جهت مداوا و بهبود وضعیت بیمار بد حال در مواقع غیر کشیک از بیمار عیادت می کند

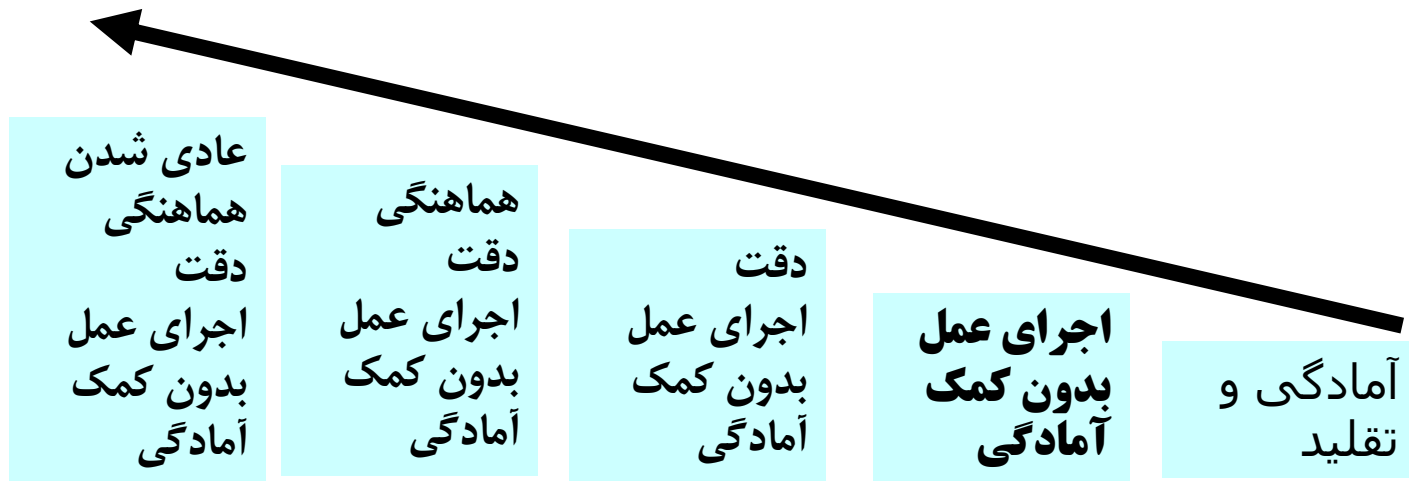
حیطه عاطفی از دیدگاه بلوم

۵- **درونی شدن ارزشها:** بالاترین سطح در حیطه عاطفی است که با تبلور ارزش ها در رفتار و شیوه زندگی فراگیر و حفظ عادات خوب مشخص می شود. در این سطح افعالی مانند رسیدگی می کند، تشخیص می دهد، استفاده می کند، تجدیدنظر می کند، پیگیری می کند، مورد استفاده قرار می گیرد.

(داشتن یک مجموعه ارزشی که تمام اعمال فرد را دربرگیرد - داشتن یک مجموعه ارزشی که رفتار آتی فرد بر مبنای آن قابل پیش بینی باشد - داشتن یک مجموعه ارزشی که به صورت مشخصه فرد درآید)

- مثال: فراگیر در جهت کسب مجدد سلامتی بیماران، همیشه صادقانه با سایر کارکنان بخش و بیمارستان همکاری می نماید.

طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی، حوزه روانی حرکتی

حیطه روانی - حرکتی

تقلید و آمادگی: فراگیر رفتاری را که مربی انجام می دهد مشاهده می کند تا بتواند از حرکات و رفتار مربی تقلید کند. افعالی مانند دنبال می کند، الگوبرداری می کند، پیاده می کند، جدا می کند، برای نوشتن اهداف در این سطح کاربرد دارند.

دانشجو تیغ بیستوری را مطابق آموزش بطور صحیح در دست خود می گیرد.

حیطه روانی - حرکتی

اجرای مستقل (Independent Performance): در این سطح وابستگی به مربی ناچیز بوده و نیازی به کمک مستقیم او نیست، هر چند نظارت و هدایت او تداوم دارد. لازمه آن آمادگی ذهنی عاطفی و فیزیکی است. افعالی مانند اندازه می گیرد، مرتب می کند، قرار می دهد، انجام می دهد، در این سطح مورد استفاده قرار می گیرند.

۱- تقلید: Imitation

- فراگیر به کمک مربی خود در اتاق پراتیک، شیوه صحیح پانسمان به روش استریل را با ۱۰٪ خطا انجام دهد.
- فراگیر به کمک مربی خود در اتاق پراتیک نحوه کنترل فشار خون را با ۱۰٪ خطا عملاً نشان دهد.

۲- اجرای مستقل: Independent performance

- فراگیر قادر باشد تحت نظارت مربی، پانسمان ناحیه کله‌تومی را با ۱۰٪ خطا تعویض نماید.
- فراگیر قادر باشد بطور مستقل و با نظارت مربی، حداکثر با ۵٪ خطا یک مسیر وریدی مناسب برای بیمار برقرار نماید.

حیطه روانی - حرکتی

- **دقت (Accuracy):** در این سطح، فراگیر با دقت، سرعت و ظرافت رفتار آموخته شده را انجام می دهد و اشتباهات خود را به حداقل می رساند. استفاده از همان افعال مرحله قبل ولی با بیان مناسب قیدهای سرعت، دقت و یا ظرافت مشخصه این سطح است.

حیطه روانی - حرکتی

- هماهنگی حرکات (Coordination of Actions): در این سطح، بین مجموعه ای از اعمال هماهنگی برقرار می شود و فراگیر توانایی انجام چندین حرکت را به طور همزمان دارد.

حیطه روانی - حرکتی

- **عادی شدن (Normality):** بالاترین مرحله یادگیری در حیطه روانی حرکتی است که در آن فراگیر رفتار را به صورت خودکار و بدون نیاز به تفکر و صرف انرژی برای هماهنگی کردن فعالیت ها انجام می دهد. افعالی که بر جنبه ماهرانه انجام یک فعالیت تاکید دارند، در این سطح به کار می روند.
- بیمار بتواند تزریق انسولین را بطور صحیح انجام دهد.

۳- سرعت و دقت Acceleration and Accuracy

- مثال: فراگیر قادر باشد تزریق عضلانی را با ۱۰۰٪ صحت و عرض دو دقیقه انجام دهد.

۴- هماهنگی حرکات Coordination of Actions

- فراگیر قادر باشد بوسیله اتوسکوپ گوش بیمار را بدرستی و در عرض یک دقیقه معاینه کند.
- فراگیر قادر باشد به کمک دستگاه Slit- lamp وجود جسم خارجی را در چشم بیمار در عرض دو دقیقه تشخیص دهد.

۵- عادی شدن Normality

- مثال: فراگیر قادر باشد در حین معاینه چشم با افتالمسکوپ، از بیمار شرح حال دقیق بگیرد.

مثال:

-
- دانشجو بتواند:
 - بخشهای اصلی دستگاه گوارش را بر روی تصویر نشان دهد.
 - با استفاده از سرنگ تزریق عضلانی انجام دهد.
 - انواع دیابت را نام ببرد.
 - میزان داروی مصرفی (.....) برای نوزادان را محاسبه کند.
 - دانشجو بدخیمی بازال و ملانوسیتی را از نظر خصوصیات کلینیکی تشخیص دهد.
 - نسبت به حفظ وسایل آزمایشگاه بالینی احساس مسئولیت نماید.
 - قوانین محیط آموزش بالینی را رعایت نماید.

مراحل یک طراحی آموزشی:

- تعیین اهداف آموزشی
- تحلیل آموزشی
- انتخاب و سازماندهی محتوای آموزشی
- تعیین الگوهای آموزش و تدریس
- انتخاب روش ها و تکنیک های آموزشی

تحلیل آموزشی

- فرایندی که در طی آن هدف کلی آموزشی را به وظایف یا اعمالی که فراگیر باید انجام دهد و یا معلومات و مهارت هایی که پس از اجرای آموزش باید کسب کند، تبدیل می شود، تحلیل آموزشی فرایندی که در طی آن، هدف کلی به اهداف آموزشی اختصاصی و رفتاری تبدیل می شوند.

اجزا دقیق تحلیل آموزشی

1. تبدیل هدف کلی به جزئی
2. تبدیل هدف جزئی به هدف رفتاری
3. تعیین ارتباط بین هدفهای کلی و جزئی
4. تعیین رفتار ورودی
5. ارزشیابی تشخیصی
6. تعیین نخستین گام آموزش

کار گروهی ۱

- با نظر اعضای گروه و از بین مسائل آموزشی مرتبط، یک مورد را انتخاب کنید. برای آن، اهداف آموزشی کلی و اهداف رفتاری بنویسید.

•

الگوی طرح درس روزانه

شماره جلسه:											
تاریخ:											
نام درس:		موضوع درس:		هدف درس:		مدت جلسه:		تهیه کننده:			
رئوس مطالب	هدفهای جزئی	هدفهای رفتاری	پیش بینی رفتار ورودی	ارزشیابی تشخیصی	نتیجه	مراحل تدریس	روش	وسایل	زمان	فعالیت‌های دیگر	نحوه ارزشیابی پایانی
						۱. آمادگی و ایجاد انگیزه ۲. معرفی درس ۳. ارائه درس ۴. جمع بندی ۵. ارزشیابی ۶. دادن تکلیف و پایان دادن درس					

* این طرح با اندکی تفاوت از کتاب «درس معلمی»، جلد دوم، از انتشارات دفتر تحقیقات و برنامه ریزی و تألیف وزارت آموزش و پرورش اقتباس شده است.

طرح ۲۶ الگوی طرح درس روزانه

محتوای آموزشی

- محتوای آموزشی، اصول و مفاهیمی هستند که به فراگیران ارائه می شود تا ورود آنان را به فعالیت های آموزشی و نیز رسیدن آنان را به اهداف رفتاری امکان پذیر سازد. محتوای یک برنامه آموزشی بر اساس اهداف آموزشی تهیه می شود و لازم است کلیه مطالب و فعالیت های موجود در آن با اهداف کلی و رفتاری منطبق باشد.

انواع محتوای آموزشی

موضوعات نظری: شامل حقایق، مفاهیم و دستورالعمل های علمی در تمام زمینه های مرتبط با موضوع

موضوعات عملی: شامل کلیه کارهایی که فراگیر پس از یادگیری قادر به انجام دادن آنها هستند.

در انتخاب و سازماندهی محتوای برنامه های آموزش سلامت به این سئوالات باید پاسخ داد:

- آیا محتوای آموزشی، اهداف آموزشی را پوشش می دهد؟
- آیا محتوای آموزشی، با سطح سواد و قدرت یادگیری فراگیران متناسب است؟
- آیا محتوای آموزشی، فراگیران را آماده انجام رفتار یا مهارت مورد نظر می کند؟
- آیا محتوای آموزشی، با روش ارائه مطالب همخوانی دارد؟

نکات ضروری در تهیه و تدوین محتوای آموزشی

- توجه به میزان علاقه، رغبت و توانایی فراگیران نسبت به موضوع
- بیان مفاهیم و اصول مرتبط با هر حوزه از دانش
- رعایت توالی مطالب
- توجه به تازگی موضوع
- همخوانی و سازگاری با ارزش ها و فرهنگ حاکم بر فراگیران
- ارتباط محتوای آموزشی با مسائل و مشکلات روز
- انطباق محتوا با زمان اختصاص داده شده برای آموزش
- توجه به محتوای آموزشی به عنوان پایه ای برای آموزش های بعدی (آموزش مداوم)

سازماندهی محتوای آموزشی

- توالی درست و ترتیب ارائه مطالب محتوای آموزشی می تواند دستیابی به اهداف آموزشی را ممکن سازد. از طرف دیگر، هر چه مطالب از مفاهیم ساده تر به مفاهیم پیچیده تر ارائه شود، اثربخشی برنامه آموزشی بیشتر خواهد شد.

اولویت بندی انتخاب محتوا

- محتوایی که فراگیر باید بداند (Must know): مانند دانش، نگرش و مهارت هایی که برای ایجاد رفتار در فراگیر لازم و ضروری است.
- محتوایی که فراگیر بهتر است بداند (Better to know): مانند دانش، نگرش و مهارت هایی که با ایجاد رفتار در فراگیر مرتبط است و دانستن آنها برای انجام رفتار مفید است اما ضرورت فوری ندارد.
- محتوایی که فراگیر خوب است بداند (Nice to know): مانند دانش، نگرش و مهارت هایی که با موضوع مورد بحث مرتبط است اما یادگیری آنها به طور مستقیم برای انجام رفتار ضروری نیست

انتخاب رسانه و مواد آموزشی

- تعیین محتوای آموزش
 - چه مطالبی را باید به فراگیرنده آموخت ؟
- تعیین روش آموزش
 - برای انتقال مطالب چه روشی مناسبتر است ؟
- تعیین رسانه ها و وسایل کمک آموزشی
 - برای انتقال محتوای آموزشی از چه لوازم کمک آموزشی میتوان استفاده کرد ؟

انواع روش های آموزشی

- سخنرانی
- بارش فکری و ابتکارات ذهنی brain storming
- نمایش و اجرای تمرین های عملی Demonstration
- مباحثه
- پرسش و پاسخ
- ایفا نقش در نمایش Role Plying
- بازدید از صحنه های واقعی
- داستان گویی و نمایش
- آموزش چهره به چهره

وسایل کمک آموزشی

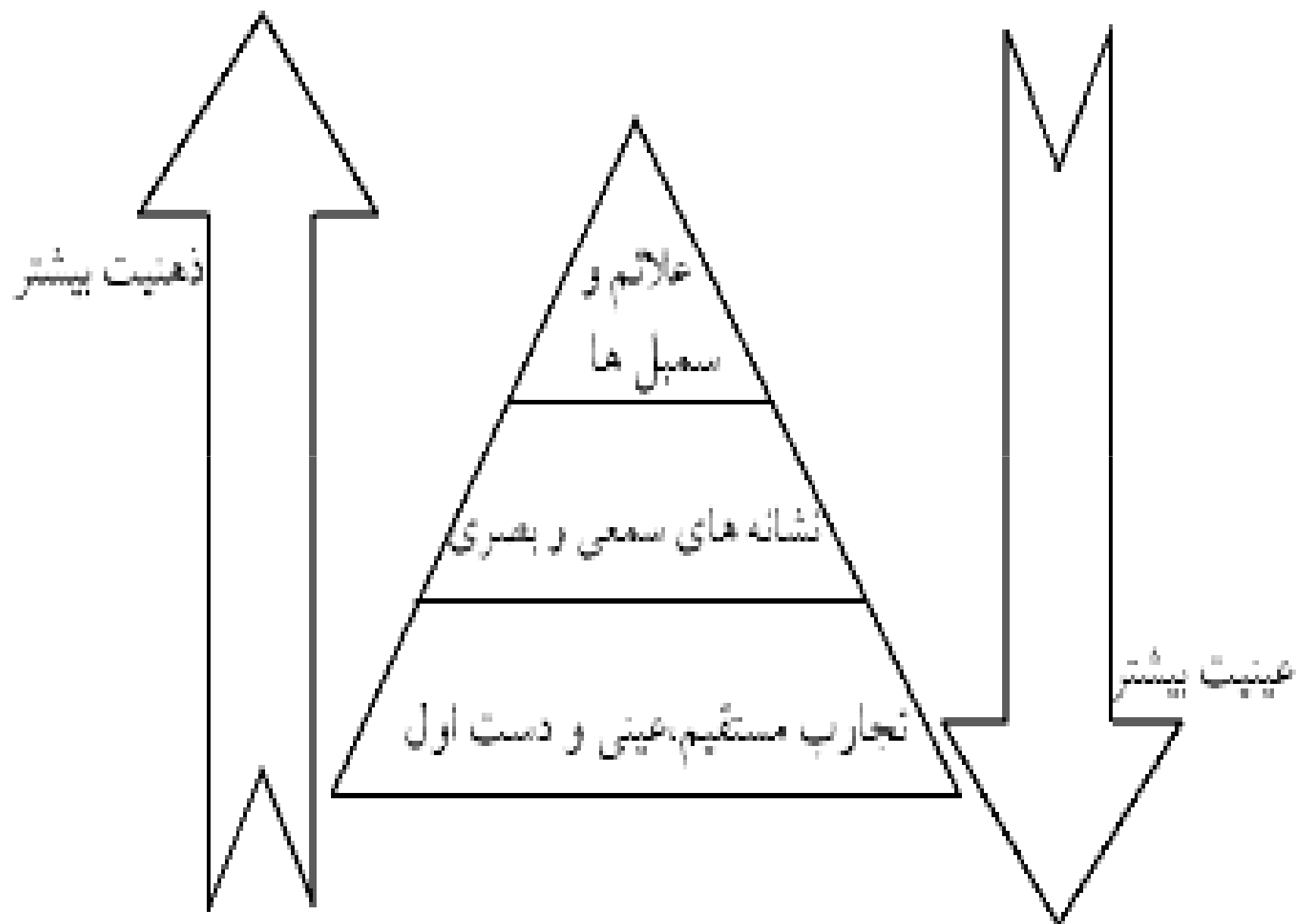
- مثال های تصویری
- پروژکتور و اورهد
- تخته گچی
- برد هوشمند
- ویدیو
- فیلم های آموزشی
- بازی ها
- تمرینات

معیار انتخاب وسایل آموزشی

- ویژگیهای آموزشی وسیله
 - انتقال مطالب جدید
 - امکان تکرار فرا گرفته های گذشته
 - جلب علاقه فراگیران
- ویژگیهای فنی:
 - توانایی انتقال پیام
 - حمل و نقل
 - کاربرد
 - سهولت دستکاری و تعمیر
- شرایط و امکانات اجرایی
 - تعداد فراگیران
 - اندازه کلاس
 - در دسترس بودن
 - اقتصادی بودن

نقش مواد و وسایل در امر آموزش

- ۱- تسهیل در امر یادگیری و درک بهتر مفاهیم انتزاعی
- ۲- فعال نمودن فضای آموزشی و امکان شرکت بیشتر فراگیران .
- ۳- صرفه جویی در زمان و امکانات .
- ۴- افزایش جذابیت تدریس و تنوع محیط کلاس .
- ۵- خارج شدن کلاس از شکل سنتی
- ۶- جلب توجه بیشتر به مطالب ارایه شده در کلاس .

ارزشیابی

- ارزشیابی، میزان دستیابی به اهداف را نشان می دهد.
- نتیجه ارزشیابی نمایانگر موفقیت یا عدم موفقیت برنامه های آموزشی است. بر اساس نتایج می توان به اصلاح و تقویت برنامه آموزشی پرداخت.